

11. Hukuk Dairesi 2004/189 E., 2004/9234 K.

• **TAHKİM ŞARTININ DEFİ OLARAK İLERİ SÜRÜLEBİLMESİ**

- 1086 S. HUKUK USULÜ MUHAHEMELERİ KANUNU(MÜLGA) [Madde 516]
- 6762 S. TÜRK TİCARET KANUNU [Madde 1110]
- 6762 S. TÜRK TİCARET KANUNU [Madde 1361]

"İçtihat Metni"

Taraflar arasında görülen davada (Beyoğlu Asiye İkinci Ticaret Mahkemesince verilen 19.9.2003 tarih ve 2003/123 - 2003/378 sayılı kararın Yargıtay'ca incelenmesi davalı vekili tarafından istenmiş ve temyiz dilekçesinin süresi içinde verildiği anlaşılmış olmakla, dava dosyası için tetkik hakimi tarafından düzenlenen rapor dinlendikten ve yine dosya içerisindeki dilekçe layihalar, duruşma tutanakları ve tüm belgeler okunup, incelendikten sonra işin gereği görüşülüp, düşünüldü:

Davacı vekili, müvekkili şirkete sigortalı film emtiasının, İzmir'den Amerika'ya denizyolu ile taşınması işini davalının üstlendiğini, varma yerinde malların nemli olduğunun belirlendiğini, müvekkilince sigortalısına 39.128.100.000-TL ödeme yapıldığını ileri sürerek, bu meblağın temerrüt faiziyle birlikte rücuun tahsilini talep ve dava etmiştir.

Davalı vekili, konşimentonun 24. maddesinde yer alan tahkim ve yetki şartı nedeniyle, mahkemenin görevsiz ve yetkisiz olduğunu süresinde savunarak, davanın öncelikte bu nedenle reddini istemiştir.

Mahkemece, davalının adresi olan İzmir itibarıyla, yetkisizlik kararı verilmiştir.

Kararı, davalı vekili temyiz etmiştir.

1- Dava, taşıma sigorta poliçesinden kaynaklanan tazminat alacağının rücuun tahsili istemine ilişkindir.

Dairemizin 30.9.2002 tarih ve 3512-8305 sayılı ilamında da açıklandığı üzere, Yasa tarafından bir uyuşmazlığın mutlaka mahkemede çözümlenmesi öngörülmedikçe veya böyle bir zorunluluk işin niteliğinden anlaşılmış olmadıkça, tarafların hukuki ilişki kurulması sırasında yahut uyuşmazlığın doğmasından sonra yaptıkları ve adına ihtiyari hakem sözleşmesi denilen sözleşme ya da herhangi bir sözleşme içerisinde tahkim şartı, uyuşmazlığın salt bir biçimde her halükarda hakem yolu ile çözümlenmesini zorunlu kılmaz.

Böyle bir sözleşmeye ya da tahkim şartına rağmen, taraflardan biri hakem yoluna gitmeyerek genel hükümler uyarınca mahkemede dava açar ve hasmı savunma yoluyla mahkemenin işi inceleyemeyeceğini bildirmezse mahkeme, işi inceleyip çözümlenme ödevi içine girer.

Çünkü, tahkim şartı, ne göreve ilişkin bir dava şartı, ne bir ilk itiraz, ne de usul hukuku yönünden teknik anlamda bir itiraz ile ilgili olmayıp, buna dayanılması bir savunma (defi) nedenidir.

Savunma nedenleri de, kural olarak esasa cevap süresi içinde bildirilmelidir. Somut olayda, tahkime ilişkin savunma uzatılan yanıt süresinde yapılmamıştır.

Davacının sigortalısı taşıyan, aynı zamanda alıcı-gönderilen olup, bu husus konşimentodan da anlaşılmaktadır.

TTK nun 1110/1. maddesi uyarınca, taşıyan ile gönderilen arasındaki hukuki münasebetlerde konşimento esastır. Dosyada mevcut konşimentonun 24. maddesinde,

"Konşimento kapsamında nakliyeciyeye yöneltilecek herhangi bir talep, İngiliz Yasalarına göre ve sadece Londra'daki Yüksek Adalet Mahkemesi nezdinde karar altına alınacaktır." hükmüne yer verilmiştir.

Bu hükümde geçen tahkim şartı, mahkemeye gitme yetkisi vermemekle, uyuşmazlığın çözümünde tek yetkili olarak hakem kararını öngörmekle, kesin, tereddütsüz ve açık olup, davacının sigortalısı, konşimentonun şartları ile de bağlanmıştır.

Tahkim şartının taşıyanla yükleten arasında kararlaştırılmış olduğunu, kendisinin 3. şahıs durumunda bulunduğunu ve bu nedenle konşimentoda kararlaştırılan tahkim şartı ile bağlı tutulamayacağını iddia edemez.

Konşimentoda yer alan tahkim şartı böylece gönderileni bağlayacağı gibi, TTK nun 1361. maddesindeki halefiyet ilkesi uyarınca davacı sigorta şirketini de bağlar.

Tahkim sözleşmesi ile taraflar, aralarındaki bir uyuşmazlığın çözümlenmesi için tahkim yoluna başvurmayı (gitmeyi) kararlaştırırlar (HUMK.nun 516. md.).

24. maddedeki şart önce göreve, sonra yetkiye ilişkin olup, mahkemenin önce göreve ilişkin olan tahkim şartına göre, değerlendirme yapması gerekirken, önce yetki yönünden davayı ele alması doğru değildir.

Mahkemece, konşimentoda yer alan tahkim şartı uyarınca, görevsizlik kararı verilmesi gerekirken, yazılı şekilde ve gerekçe ile işin esasına girilmesi hatalı olmuş ve kararın açıklanan nedenle davalı yararına bozulması gerekmiştir.

2- Bozma sebep ve şekline göre, davalı vekilinin sair temyiz itirazlarının incelenmesine bu aşamada gerek görülmemiştir.

Sonuç: Yukarıda (1) nolu bentte açıklanan nedenlerle davalı vekilinin temyiz itirazlarının kabulü ile kararın davalı yararına (BOZULMASINA) (2) numaralı bentte açıklanan nedenlerle sair temyiz itirazlarının incelenmesine yer olmadığına, ödediği temyiz peşin harcın isteği halinde temyiz edene iadesine, 4.10.2004 tarihinde oybirliğiyle karar verildi.